

2016 01 20

Energikommissionen
105 55 Stockholm

Anton Steen från Energikommissionens kansli medverkade på Oberoende Elhandlares styrelsemöte i november och gav oss en utmärkt inblick i utmaningar och frågor som är aktuella för kommissionen. På vårt senaste styrelsemöte i december enades vi om vilka frågor som Oberoende Elhandlare vill framhålla för Energikommissionen.

Vi vet att Energikommissionens fokus ligger längre fram i tiden, men dessa frågor är lika viktiga på kort som på lång sikt om man ska få en väl fungerande elmarknad. Det är frågor som ligger inom området hur man skapar en fungerande elmarknad. Vi har fokus på betydelsen av hur vi utformar regelverken för att marknadskrafterna ska stödja och underlätta de stora förändringar som elmarknaden står inför. Vi kompletterar gärna denna skrivelse med en muntlig presentation för kommissionen om det är praktiskt genomförbart.

Oberoende Elhandlare anser att de tre viktigaste frågorna för att skapa den efterfrågefleksibilitet som krävs för framtidens elmarknad är:

1. Timvis mätning och avräkning bör införas 2017 för alla kunder. Timmätning och timavräkning för alla kunder måste bli en standard och är en del av infrastrukturen på elmarknaden. Det är förutsättning för att ökad efterfrågefleksibilitet och den automatisering som krävs för en utveckling till smarta hem.
2. De timvis mätta och avräknade värdena kan också utgöra en grund för nättarifferna och ersätta den stora variation i struktur på elnätsavgifterna som kraftigt försvårar ökad efterfrågefleksibilitet.
3. Inför elhandlarcentrisk modell snarast. Det ökar kraftigt antalet aktiva kunder och samlar kundens elkostnad på en faktura och öppnar för smarta hem lösningar.

Oberoende Elhandlare vill även lyfta fram vikten av att finansieringen av olika funktioner som t.ex. Nord Pool Spot, datahubb etc. utformas på ett konkurrensneutralt sätt som inte missgynnar aktörer som använder marknadsplatser eller är aktörer som inte är vertikalt integrerade. Två exempel där vi önskar en förändring är:

Ändra finansieringen av Nord Pool Spot så att avgiften tas ut av alla som säljer eller köper el på samma sätt som man finansierar stamnätet. Samma modell bör gälla även för Ei:s nya avgift för REMIT

Timvis mätning och avräkning av elanvändningen

OE anser att effektiviteten på elmarknaden förbättras avsevärt om alla elanvändare kan anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen. Kan energianvändarna begränsa sin elkonsumtion, när energiproduktionskostnaderna stiger och/eller när man närmar sig det maximala effektuttaget, så minskar kapacitetskraven och behovet av en effektreserv begränsas samtidigt som den samhällsekonomiska effektiviteten ökar. Dagens schablonavräkning subventionerar bundna avtal och tar bort incitamenten för kunden att styra sin förbrukning.

OE vill därför att alla kunder ska timmätas och timavräknas och ser att ett införande skulle kunna ske till 2017. I samband med övergången till månadsvis mätning installerades nya mätare i elnäten. En betydande andel av dessa mätare klarar även av att hantera timvis mätning. Det är då enbart insamlingssystemen som behöver ändras. Vissa nätägare står idag inför att byta ut första generationens timmätare och det är därför viktigt att ett beslut om timmätning för alla tas 2016. Timmätning är en förutsättning för att marknaden för smarta hem ska kunna utvecklas och en del av infrastrukturen på en väl fungerande elmarknad.

Det första steget i timvis mätning för hushållskunder som infördes 2012 där kunden själv kan begära timvis mätning har många svagheter och en är att nätägarna får välja mellan två olika sätt att avräkna kunderna. OE önskar att det ändras så snart som möjligt och att dessa kunder avräknas per timme.

OE föreslår att timvis mätning och avräkning införs för alla kunder 2017. De nät som inte klarar detta bör ges möjlighet att begära anstånd.

Ny standard med timvisa nätavgifter i stället för effekttariffer

De uppgifter som nätbolagen skall lämna till elhandelsbolagen som underlag för en gemensam faktura i kundcentrisk elmarknad består av en fast del och en kWh del per anläggning. Nuläget i Sverige är att det är väldigt många olika typer av nättariffer och att behovet av olika typer av effekttariffer kommer att öka i framtiden. Vi menar därför att det viktigt att man väljer en flexibel lösning som medför så små förändringar som möjligt i förhållande till nuvarande ordning och som tål framtida förändringar utan att hela systemet måste ersättas med ett nytt. Av detta skäl föreslår vi att man väljer en hög upplösning på informationen, d.v.s. att nättariffens rörliga del utformas som timpriser.

Timvisa nätavgifter istället för effekttariffer kommer underlätta för att öka kundernas efterfrågeelasticitet och därmed övergången till smarta hem och smarta nät. Det kommer även att kraftigt förenkla informationshanteringen då samma timvärden som används för elhandel också används för nätavgiften. Det blir även en modell för nätavgifter som används i hela Sverige, vilket kommer att göra det enklare för kunderna.

Elhandlarcentrisk Modell (Supplier Centric)

Flyttprocessen bör ändras snarast så att kunden har kontakt med elhandlaren istället för nätägaren. Detta görs genom att vi använder dagens system för informationsutbyte, utan någon hubb. Vi kommer då också att lösa problemet med dyra anvisningsavtal.

OE stödjer helt NordREG:s beslut att övergå till en kundcentrisk modell (elhandlarcentrisk) i Norden. Det är viktig del i att göra det enklare för kunderna och möjliggöra en effektivisering för nätbolagen. Modellen harmonierar med EUs långsiktiga inriktning. OE anser att den nordiska slutkundsmarknaden bör drivas som en tvåstegsmodell, där det första steget är att införa en kundcentrisk modell (elhandlarcentrisk) i Sverige så fort som möjligt.

Vi förordar att man väljer en lösning, där nätbolagen ses som underleverantörer till elhandelsbolagen. Det innebär att elnäten sänder en faktura till respektive elhandlare och att ett faktureringsunderlag per anläggning överförs via EDIEL till elhandlaren för att möjliggöra att elhandlaren samfakturerar kunden.

Oberoende Elhandlare föreslår att:

- Att en förändrad flyttprocess med dagens informationsutbyte genomförs 2016.
- Att det under 2016 sätts ett mål för övergången till kundcentrisk modell med en faktura i Sverige.
- Att Sverige innan man startar arbetet med en hubb (informationshanteringsmodell) definierar hur processerna för informationsutbyte ska se ut.

Avgifterna på Nord Pool och avgiften för att finansiera REMIT

Oberoende Elhandlare anser att utvecklingen av en gemensam nordisk slutkundsmarknad är ett väsentligt steg för att få en elmarknad med effektiv konkurrens och därmed motverka de vertikalt integrerade företagens dominans på marknaden. Det är i detta sammanhang viktigt att säkerställa att lagstiftningen harmoniseras i de nordiska länderna och att regelverket utformas så att det inte snedvrider konkurrensen. Det är av största vikt att oberoende elhandlare och aktörer som inte utgör en del av vertikalt integrerad kraftkoncern ges rimliga möjligheter att konkurrera på marknaden.

Detta motverkas när avgiftsstrukturen på spot- och balansmarknaden ger vertikalt integrerade företag fördelar i förhållande till en oberoende elhandlare eller energimäklare/portföljförvaltare vid upphandling för en större kund, som är beredd att bli aktör på spot- och balansmarknaden med eget balansansvar. En väsentlig förbättring i detta avseende var när genomförts är en-prisystemet på balanskraft infördes på förbrukningssidan. Detta medförde att de tidigare sammanlagringsvinsterna försvann och att riskerna för slutkunder på balansmarknaden minskades väsentligt.

Dessvärre finns det fortfarande inslag i avgiftsstrukturen som snedvrider konkurrensen till nackdel för oberoende aktörer på elmarknaden. Detta gäller i princip de fasta avgifterna på Nord Pool Spot och på Svenska Kraftnät, men dessa ligger i dag på en relativt låg nivå och utgör därför inte något större problem. Vad som har en mer påtagligt snedvridande effekt är Nord Pools (NPS) omsättningsavgift. Den är i dag 0,045 Euro per MWh (varav handelsavgift 0,04 och clearingavgift 0,005). Ett vertikalt integrerat företag får en konkurrensfördel genom att det varken behöver sälja den produktionsvolym eller köpa den volym på spotmarknaden, som det skall leverera till en kund. Detta gäller i princip såväl aktörer som använder gross bidding som aktörer som nettar innan de handlar på spotmarknaden. Höjs omsättningsavgiften så förstärks denna snedvridning av konkurrensen och omvänt om den sänks så förbättras konkurrensen på marknaden.

OE:s förslag till lösning är att alla som förbrukar el och alla som producerar el betalar en omsättningsavgift till NPS. Detta kan lätt administreras via de balansansvariga på samma sätt som omsättningsavgifter till TSO idag administreras.

Fördelen med detta är att kostnaden för NPS:s verksamhet sprids på alla de som har nytta av den tjänst som NPS ger marknaden, nämligen ett trovärdigt pris på kraft och ett maximalt resursutnyttjande alla årets timmar. Detta pris är lika värdefullt för de som idag handlar direkt på NPS som för de som idag handlar bilateralt, men i dagens läge är det bara de som handlar på NPS som finansierar verksamheten. Denna finansiering löser alla de konkurrensnackdelar som finns in dagens system och skulle dessutom troligen göra att betydligt större andel av förbrukning och produktion bjuds in till NPS utan att först nettas i vertikalt integrerade företag. Detta skulle ytterligare öka trovärdigheten för NPS. Omsättningsavgiften som i dag är 0,045 €/MWh skulle kunna mer än halveras.

Även avgiften för att finansiera REMIT har utformats på ett sådant sätt att den får en snedvridande effekt på konkurrensen. Den baseras på omsättning på Nord Pool Spot för den fysiska handeln av el respektive på Nasdaq OMX för den finansiella handeln. I likhet med resonemanget för omsättningsavgiften för Nord Pool Spot så gäller att alla som på något sätt köper eller säljer el på den svenska elmarknaden har nytta av prisbildning och priser på dessa marknadsplatser, medan avgifterna endast belastar de aktörer som är direkt aktiva på dessa marknadsplatser. Vi föreslår därför att avgifterna för REMIT istället tas ut på motsvarande sätt som vi föreslagit för Nord Pool Spot:s omsättningsavgift, d.v.s. som omsättningsavgifterna för TSO (Svenska Kraftnät) tas ut idag.

För Oberoende Elhandlare

Johan Öhnell

Bo Lindörn